Megkésett a bőgés, oroszlán!

A Magyar Írók Szövetségéből a rendszerváltozás hajnalán léptem ki, mert úgy gondoltam, hogy ez pártállami képződmény, amely Rákosi és Kádár országlása idején transzmissziós szíjként továbbította a párt akaratát az írótársadalomnak. Egységes írószervezet pluralista demokráciában csak érdek-képviseleti szervként funkcionálhat.

Kilépésemet még két körülmény motiválta. Először is nem akartam támogatni azokat, akik akkortájt azt hazudták, hogy a Magyar Írók Szövetsége a Kádár-korszakban ellenzéki szerepet töltött be. Ez a szerv a nyolcvanas évek közepéig egyetlen betiltott író vagy könyv érdekében sem emelte fel szavát. Másodszor is: hazafiasnak feltüntetett pártpolitikai célzattal annyira felduzzasztották a létszámát, hogy azóta az írószövetség még ironikusan sem ékesíthető a „szakmai" jelzővel, hiszen a tagság jelentékeny része nemcsak írni nem tud, hanem gyanúm szerint olvasni sem. A szervezet egyetlen értelme, hogy aktív tagjai klikkekbe tömörülve marakodjanak a kevéske konc körül.

Azt hittem, engem az írószövetség körüli hercehurcák már nem tudnak meglepni, és most mégis. Képzeljük el, hogy híre megy: kedd reggel nyolckor egy egészséges oroszlán fenekébe begyömöszöltek egy futball-labda nagyságú vörösen izzó vasgolyót, és a nemes állat fel is bődült, csütörtök este hat órakor. Mit szólnánk ehhez? „Ez ám a spétreakció!" – ezt mondanánk hüledezve.

2004-ben általam tisztelt kiváló emberek és írók a szívükhöz kapnak, és azt mondják: „Ez a Döbrentei Kornél politikailag nem szobatiszta, vagyis rasszista némelyest, hűha!" Ezek az írók megítélésem szerint felülmúlják az említett, képzeletbeli oroszlán teljesítményét. Aki most ábrándul ki Döbrentei Kornélból, az a spétreakció világbajnoka! Nincs Döbrenteinek az utolsó tizenöt évben egyetlen olyan politikai megnyilatkozása sem, amelyhez képest legutóbbi nyilvános szereplése meglepetés lenne.

Általam tisztelt kiváló emberek és írók azt követelik, hogy Döbrenteit hívják vissza az írószövetség választmányából. Ez a követelés olyan naiv, hogy csak erőlködve bírok hinni a kezdeményezők szándékának komolyságában. A Döbrenteivel nyíltan vagy titokban együtt rezgő tagok a demokrácia jelmezébe bújva már kérdezgetik is: miért hívják vissza? Nincs véleményszabadság? Nem zsidózhat akárki? És kik hívják vissza Döbrenteit? Hiszen a vak is látja: a csendes többség, amely csak jó esetben csendes, az írószövetségben Döbrenteié. A csendes többségnek ugyanis az az érdeke, hogy minden maradjon úgy, ahogy van: csurranjanak és cseppenjenek tovább a kis juttatások és kedvezmények, és az összes „író" igazolvánnyal bizonyíthassa, hogy a hivatásrendhez tartozik.

Annak idején Döbrentei a tévé nyilvánossága előtt uszított Kertész Imre Nobel-díja ellen, mert felfogása szerint Kertész Imre nem magyar, tehát művei sem magyarok. Aztán azzal kérkedett, hogy egyetlen sorát sem olvasta. A mélyen tisztelt söpredék, amelyet összetoborzott, ünnepelte őt az uszításért, és külön azért, mert sejtelme sincs arról, hogy mi ellen uszít. Felülmúlhatatlan pillanat volt ez, a tévé képernyőjéről áradt a náciszag. Azt hittem, ezután már senkit sem lephet meg Döbrentei. Legújabb stiklije: vicsorgása a Tilos Rádió előtt mégis meglepetést okozott. Akkorát, hogy egy író – egyetlenegy, Parti Nagy Lajos – gyakorlati következtetést is levont meglepetéséből, és kilépett abból a gittegyletből, amelynek vezetői grémiumában Döbrentei helyet foglal. Kollégái és barátai erre – egytől egyig kitűnő emberek – szavalókórusban biztosítják Parti Nagyot arról, hogy megértik csalódását, mindazonáltal nem helyeslik, hogy következtetést is vont le belőle. Én viszont, amilyen naiv ember vagyok, azt hittem, hogy demokratikus igényű ember nem képes többé csalódni Döbrenteiben, vagy pláne védeni őt azzal – mert még ez is megesett –, hogy ő is fordított néhány jó sort életében. A fogékonyság a hamis kompromisszumok iránt, amelyet a Kádár-kor tenyésztett ki a finom lelkű értelmiségből, megértéssel övezi a nyilast vagy mondjuk a besúgót, amíg az aljasság nem ér el olyan fokot, amelyet már a széplelkű jóindulat nem bír feldolgozni. Ekkor bődül fel az oroszlán, és előbukkannak az elemzők is, akik értékelni tudják üvöltésének hangmagasságát és hangerejét. De azt már nem méltányolják, hogyha valaki azt a struktúrát is elutasítja, amelynek keretei közt igazi írókat kompromittálhat egy handabandázó posztnyilas.

EÖRSI ISTVÁN
író